

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ключові слова: фінансова звітність, нефінансова звітність, інтегрована звітність, інтегрований звіт, капітали, створення вартості, накопичена вартість, концепція сталого розвитку.

Постановка завдання. На сьогодні питання забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання знаходиться у центрі уваги як широкого кола науковців, так і представників бізнес-сектору. Для досягнення високого рівня економічної, соціальної та екологічної ефективності діяльності підприємства при прийнятті управлінських рішень важливо спиратися на інформацію, яка висвітлює всі аспекти діяльності суб'єкта господарювання. Інформація, що міститься у фінансовій звітності стосується економічних результатів роботи підприємства, але не відображає екологічні та соціальні аспекти його функціонування. Звітність, яка дає можливість об'єднати як фінансові, так і нефінансові показники та надати повну інформацію щодо діяльності суб'єкта господарювання є інтегрована звітність, складання якої вже стало звичайною практикою для зарубіжних підприємств, в той час як порядок подання такої звітності вітчизняними підприємствами потребує роз'яснень та уточнень. Тому протягом останніх років увага вітчизняних науковців-економістів прикута до вирішення питання порядку складання інтегрованого звіту вітчизняними суб'єктами господарювання. Зокрема, такі вітчизняні вчені, як К. Безверхий, В. Воробей, О.І. Гриценко, Р.О. Костирко, І.О. Макаренко, О.О. Осадча, М. Проданчук, Т.С. Сікорська, Т.М. Сльозко та інші присвятили свої наукові праці дослідженню методики формування інтегрованого звіту.

Метою даного дослідження є розкриття особливостей інтегрованої звітності як інструменту забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання.

Викладення основного матеріалу дослідження. Фінансова звітність - бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [5], залишаючи поза увагою екологічні та соціальні аспекти його діяльності та висвітлює результати минулих подій. Нефінансова звітність, в свою чергу, відображає більш повну інформацію щодо діяльності суб'єкта господарювання, висвітлюючи соціальні та екологічні результати, зокрема, дає можливість ознайомитися із специфікою діяльності компанії, оцінити вплив її діяльності на навколишнє природне середовище і суспільство та орієнтована в цілому на майбутнє. Фінансова та нефінансова звітності є взаємодоповнюючими, фінансова і нефінансова інформація, що міститься у різних формах звітності повинна бути взаємоузгодженою, утворюючи загальну інформаційну базу для прийняття різноаспектних управлінських рішень широким колом користувачів.

Важливою передумовою для забезпечення сталого розвитку підприємств в Україні є інтегрована модель звітності, яка включає як фінансову, так і нефінансову інформацію. Інтегрована звітність є новою моделлю корпоративної звітності, відображає стан фінансових, людських, природних та інших ресурсів, які використовуються та на які впливає підприємство і дозволяє отримати якісну та зрозумілу інформацію щодо різних аспектів діяльності підприємства та його стратегічні орієнтири.

Спеціальним стандартом, який визначає принципи та основні складові елементи інтегрованого звіту, а також фундаментальні концепції, що покладені в їх основу є Міжнародний стандарт «Інтегрована звітність» («Integrated report») (далі –

Стандарт), виданий у грудні 2013 року Міжнародною радою з інтегрованої звітності (IIRC) [4]. Згідно із цим стандартом «інтегрована звітність – це процес, заснований на інтегрованому мисленні в результаті якого створюється періодичний інтегрований звіт організації про створення вартості протягом тривалого часу та пов'язані із ним документи, які мають відношення до аспектів створення вартості», а інтегрований звіт трактується як «стисла інформація про те, як стратегія, управління, результати діяльності та перспективи організації в контексті зовнішнього середовища призводять до створення вартості протягом короткострокового, середньострокового та довгострокового періоду» [4]. Отже, ключовими категоріями у концепції інтегрованої звітності є *капітали* та *створення вартості*.

Відповідно до Міжнародного стандарту «Інтегрована звітність» капітали (накопичена вартість) – це ресурси, які використовуються в процесі діяльності та на які здійснює вплив організація [4]. Інтегрований підхід до складання звітності передбачає розгляд взаємозв'язків між такими капіталами, визначеними у Стандарті [4]: 1) фінансовий; 2) виробничий; 3) інтелектуальний; 4) людський; 5) соціально-репутаційний; 6) природний.

В процесі формування інтегрованого звіту необхідно керуватися наступними принципами, визначеними Міжнародним стандартом «Інтегрована звітність»: стратегічний фокус та орієнтація на майбутнє, пов'язаність інформації, взаємодія із зацікавленими сторонами, суттєвість, стислість, достовірність і повнота, постійність і спів ставність [4].

Інтегрований звіт, згідно із Стандартом, включає 8 структурних компонентів: огляд організації та її зовнішнє середовище, управління, бізнес-модель, ризики та можливості, стратегія та розподіл ресурсів, результати діяльності, перспективи на майбутнє, основні принципи презентації [4], при цьому підприємство не обов'язково має дотримуватися саме такої структури звіту. Так, дослідник К.Безверхий у структурі інтегрованої звітності підприємства виділяє такі розділи, як: I Звернення осіб, що наділені управлінськими функціями, II Інформація про підприємство, III Управління підприємством, IV Бізнес-модель підприємства, V Результати діяльності підприємства, VI Ризики та можливості, VII Аудиторський висновок [1]. На нашу думку, інформація за результатами зовнішнього та внутрішнього аудиту звітності (у випадку його проведення) повинна бути відображена у інтегрованому звіті.

Отже, інтегрований звіт надає інформацію зацікавленим користувачам щодо зміни сукупного обсягу накопиченої вартості, рівня досягнення підприємством стратегічних цілей та спроможності створювати вартість (таблиця 1).

Таблиця 1

Основна інформація щодо діяльності суб'єкта господарювання, яка відображається у інтегрованому звіті*

Компонент звіту	Інформація, яка висвітлюється
<i>I Огляд організації та її зовнішнє середовище</i>	Мета, основні напрями діяльності підприємства, види продукції (товарів, робіт, послуг), що реалізуються (виконуються, надаються), основні постачальники та споживачі, специфіка галузі, основні конкуренти, сильні та слабкі сторони, кількість працівників, обсяг доходів, чистий прибуток, рівень рентабельності, географія продажу, пов'язані сторони;
<i>II Управління</i>	Організаційно-управлінська структура підприємства, характеристика системи управління, компетенції найвищого та вищого управлінського персоналу, розподіл повноважень та обов'язків, функції робочих груп, мотивація, інновації у менеджменті організації;
<i>III Бізнес-модель</i>	Вхідний потік ресурсів, механізм створення доданої вартості продукту, економічні, соціальні та екологічні результати діяльності;
<i>IV Ризики та можливості</i>	Види ризиків, визначення можливостей, прогнозування ризиків, управління ризиками та можливостями, визначення негативних та позитивних результатів роботи і факторів впливу на результати;

Компонент звіту	Інформація, яка висвітлюється
V Стратегія та розподіл ресурсів	Принципи формування інтегрованої стратегії, стратегічне бачення, стратегічна місія, стратегічна мета, стратегічні цілі (економічні, соціальні, екологічні), стратегічні завдання, вибір альтернативи, стратегічні орієнтири розвитку, конкурентні переваги, планування ресурсного забезпечення реалізації стратегії, моніторинг результатів, ключові показники ефективності реалізації стратегії;
VI Результати діяльності	Основні показники діяльності (у розрізі капіталів), їх взаємозв'язок, зміна капіталів за звітний період, стан ключових взаємовідносин підприємства із зацікавленими сторонами, рівень досягнення стратегічних цілей;
VII Перспективи на майбутнє	Очікувані загрози, їх вплив на результати, здатність організації адаптуватися до змін зовнішнього середовища, вектор розвитку, комплекс заходів із забезпечення економічної, соціальної та екологічної сталості;
VIII Основні принципи презентації	Періодичність складання звіту, процес визначення суттєвості, межі звіту, використання інформаційних технологій обробки інформації.

*Джерело:складено на основі Міжнародного стандарту «Інтегрована звітність» [4] та [1,2,3].

Основними перевагами інтегрованого підходу до складання звітності є надання повної, якісної та прозорої інформації широкому колу зацікавлених користувачів стосовно різних аспектів діяльності підприємства та перспектив на майбутнє, підвищення ефективності системи управління організацією, зростання довіри до інформації та залучення інвестицій, створення інформаційної бази для оцінки рівнів економічної, соціальної та екологічної сталості. Таким чином, впровадження інтегрованої звітності на вітчизняних підприємствах є доцільним, оскільки сприяє:

- зростанню якості корпоративного управління;
- підвищенню інвестиційної привабливості;
- мінімізації ризиків діяльності;
- наданню повної та прозорої інформації щодо всіх аспектів діяльності широкому колу користувачів;
- покращенню взаємовідносин із зацікавленими сторонами;
- підвищенню іміджу компанії та отриманню конкурентних переваг;
- забезпеченню екологічної та соціальної сталості.

Висновки. Інтегрований звіт висвітлює інформацію щодо ефективності використання підприємством різних видів капіталів (фінансового, виробничого, людського, природного та інших) або впливу на них, можливість організації створювати вартість для себе та зацікавлених сторін, стратегічних орієнтирів її розвитку на коротко -, середньо - та довгостроковий періоди та виступає джерелом повної інформації, необхідної для прийняття рішень користувачами звітності. До складання інтегрованого звіту необхідно підходити комплексно, враховуючи такі аспекти діяльності суб'єкта господарювання: економічний, соціальний, екологічний. Впровадження у практику вітчизняних підприємств інтегрованої звітності є передумовою забезпечення їх сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Безверхий К. Інтегрована звітність підприємства: удосконалення організації і методики її складання/К. Безверхий// Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. - № 5. – С. 23-28.
2. Костишко Р.О. Інтегрована звітність – інструмент соціально - відповідального бізнесу/Р.О. Костишко//Часопис економічних реформ. – 2014. – 1 (13). – С.49–54.
3. Костишко Р.О. Перспективи міжнародної інтегрованої звітності /Р.О. Костишко//Вісник нац. університету "Львівська політехніка". – 2014 . – № 794: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку . – С. 181-187.
4. Международный стандарт «Интегрированная отчетность» [Електронний ресурс]. - <http://www.theirc.org>
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. Наказом МФУ від 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>